

Bijlage(n)

Bijlage 1: Rode draad bij interactieve bijeenkomsten.

Speerpunt 1: opvangen vergrijzing: Basispakket zorg & welzijn

- Aanbod inventariseren en bekend maken (**sociale kaart ontwikkelen**)
- Woongroep ondersteunen
- **Wijkverenigingen** kunnen signaleren, knelpunten bij inwoners inventariseren en/of mensen activeren en **ontmoetingsplekken** organiseren. Gemeente moet meldpunt faciliteren waar 'buren' met signalen terecht kunnen.
- **Brede loketfunctie** (bundelen van kennis)

Speerpunt 2: Aandacht voor jeugd

- Stimuleren actief burgerschap en leefbaarheid bij scholen via **maatschappelijke stages**. Maar ook **personen** die een **uitkering** ontvangen inzetten als **vrijwilliger**
- Betrek jeugd bij beleid en geef ze verantwoordelijkheid / jongeren zouden meer betrokken moeten worden bij hun omgeving
- **Preventie voor ouders en jeugdigen** en hen voorlichting geven over het gebruik van alcohol en softdrugs of seksueel risicogedrag. (daarbij eerst onderzoeken welke jongeren 'kwetsbaar' zijn + onderzoeken hoe deze doelgroep kan worden benaderd).

Speerpunt 3: Ondersteuning Vrijwilligers

- **Deskundigheidsbevordering & waardering**
- Vrijwilligers wijzen op de mogelijkheden (ontwikkelen van **sociale kaart vrijwilligers**)
- Werven toekomstige aanwas vrijwilligers + vrijwilligersbeleid laten aansluiten op demografische ontwikkeling
- Vrijwilligers lokaal organiseren. **Vrijwilligers** kunnen **gemobiliseerd** worden door **wijkverenigingen**

Speerpunt 4: Ondersteuning Mantelzorgers

- **Sociale kaart ontwikkelen mantelzorgers**: verstrek informatie over organisatie en netwerken die met de Wmo te maken hebben en mantelzorgondersteuning verlenen.
- Zet mensen en organisaties bij elkaar om **ontmoetingsfunctie** te **stimuleren**
- Per kern een pool van mensen oprichten, gedifferentieerd naar hun mogelijkheden, die hulp kunnen bieden aan mantelzorgers.
- Rol van de huisarts: signaleren en goed kunnen doorverwijzen.

Speerpunt 5: Communicatie verbeteren met Burger

- Zet sleutelfiguren in de wijk / of **wijkverenigingen inzetten voor informatieverstrekking Wmo**
- Bij communicatie aandacht voor de specifieke eigenheid van dorpen of specifieke doelgroepen
- Maak de informatie op de website up to date en gemakkelijk vindbaar
- **Informeer de 1^e lijn** (huisarts e.a.): signaleren en goed kunnen doorverwijzen.

Speerpunt 6: Anders denken anders doen

- **Kritisch kijken naar wie de zorg nodig heeft**. Burger moeten naar betaalkracht zorg en hulpmiddelen kunnen aanschaffen. Gemeente moet beleidsuitvoering zodanig regelen dat de aanschaf van zorg en hulpmiddelen gemakkelijk en geconditioneerd kan worden.
- **Gemeente is regisseur**
- Gemeente moet **gebruik maken van kracht en expertise** instellingen en professionals
- Gemeente moet doelgroep en huidige aanbod leren kennen

Bijlage 2: 8 Bakens Welzijn nieuwe stijl

Baken 1: Gericht op de vraag achter de vraag

Welzijnswerk in Nederland probeert al enige tijd een omslag te maken van aanbod- naar vraaggerichtheid. Hoewel het vanzelfsprekend lijkt, blijkt de praktijk nogal weerbarstig. Het vraagt een wezenlijke omslag, zowel bij de vragende als de aanbiedende partij. Vraaggericht werken is niet zonder meer de vraag van de burger als uitgangspunt nemen bij de organisatie van het aanbod. Het is geen kwestie van 'u vraagt en wij draaien'. Dat zou juist leiden tot claimgedrag, waarbij de eigen kracht van de burger en zijn netwerk onvoldoende worden aangesproken en de achterliggende problemen niet worden aangepakt. Bijna altijd is de vraag van burgers in eerste instantie een vraag naar het bekende aanbod. Maar met een hulp bij het huishouden zijn de eenzaamheidsproblemen niet op te lossen. Het is nodig om breder te kijken naar de mensen die om ondersteuning vragen: breder kijken om problemen bij mensen écht op te lossen.

Baken 2: Gebaseerd op de eigen kracht van de burger

Als de vraag van de burger eenmaal helder is, moet de vraag beantwoord worden wie wat doet. Wat kunnen de burgers zelf, of met hulp uit de directe sociale omgeving doen? Wat kan de rol zijn van de sociale verbanden in de wijk of buurt? Hoe kunnen vrijwilligers worden ingezet? Wat kunnen bureaus, en familieleden betekenen? Met andere woorden: wat doen de professionals en wat doen de burgers? Maar ook, wat kan de professional doen om de zelfredzaamheid van de burger (in en met zijn eigen omgeving) te versterken. Te snel wordt nu nog voorbij gegaan aan de eigen kracht van de burger, zijn netwerk, de straat of wijk. Het uit handen nemen van problemen werkt meestal averechts op het zelfoplossend vermogen. De 'eigenkrachtbenadering' of een andere, vergelijkbare methode, vraagt om een cultuuromslag bij de burger en de professional. Die omslag is niet eenvoudig. Burgers hebben geleerd toch vooral tijdig een beroep op de overheid of de hulpverlenende instanties te doen. Maar nog ingewikkelder ligt de cultuuromslag wellicht bij de hulpverlener. Het is toch immers zijn of haar vak de problemen van anderen op te lossen en om die 'kwetsbare mensen' te ondersteunen.

Baken 3: Direct er op af

Er zijn mensen die ondersteuning claimen en er zijn mensen die zorg mijden. Het gaat bij de zogenoemde zorgmijders om mensen die niet om ondersteuning durven of willen vragen, terwijl ze al langer vereenzamen, zich verwaarlozen, met onoplosbare schulden kampen, of verslavingsgedrag vertonen. Deze burgers weten de weg niet te vinden naar ondersteuning. Ze zijn op basis van eerdere ervaringen teleurgesteld in de hulpverlening, of vastgelopen in de bureaucratie. Deze mensen worden niet bereikt door ze op te roepen om op kantoor te verschijnen ten einde daar een goed gesprek te voeren. Daar moet de professional op af, en het liefst zo snel mogelijk, om erger te voorkomen. Dat gebeurt te vaak nog niet, omdat andere – legitieme - uitgangspunten een direct ingrijpen in de weg staan, of lijken te staan. Het gaat dan om privacy, zelfbeschikking en eigen verantwoordelijkheid.

Baken 4: Formeel en informeel in optimale verhouding

Het kenmerk van de Wmo is dat de participatie wordt bevorderd niet alleen door een beroep te doen op de eigen mogelijkheden van de burger of de inzet van professionals, maar ook op de inzet van sociale netwerken, vrijwilligersinitiatieven en wijkverbanden. In Welzijn Nieuwe Stijl wordt gezocht naar de optimale verhouding tussen wat burger (onderling) zelf kunnen en wat professionals moeten. Ook dit baken betekent voor burgers, professionals en gemeenten een forse verandering van houding en aanpak, die breekt met de traditie van recht, of vanzelfsprekend een beroep kunnen doen op professionele ondersteuning. Het past bij Welzijn Nieuwe Stijl dat de professional zich terughoudend opstelt. Zijn of haar kracht ligt er juist in om samen met burgers te bezien

op welke wijze de burgers zelf de problemen of klachten kunnen oplossen. Het probleemoplossend vermogen, zowel van individuen als groepen moet geactiveerd worden. Het voorkomt daarnaast structurele afhankelijkheid van de professional. Eenzaamheid kan mogelijk beter bestreden worden door het herstellen van sociale netwerken.

Baken 5: Doordachte balans van collectief en individueel

De verzorgingsstaat is doorgeschooten met individuele oplossingen voor problemen van burgers. Mensen zijn daaraan gewend geraakt. De financiering ervan komt echter steeds meer onder druk te staan en de negatieve gevolgen van de individualisering van de samenleving worden steeds meer zichtbaar. Ook daarom is het ontwikkelen van meer collectieve aanpakken onvermijdelijk. De sector die hier vanouds de meeste ervaring mee heeft is de welzijnssector. Collectieve aanpakken zijn niet alleen goedkoper, maar bieden ook vaak een betere oplossing. De buurtmaaltijd is niet zelden effectiever (want biedt bijvoorbeeld mogelijkheden tot contact) dan de individuele bezorging aan huis. Ook voor dit baken geldt dat het er niet om gaat dat professionals ten allen tijde automatisch voor collectieve oplossingen kiezen. Het gaat om het vinden van de juiste balans tegen de achtergrond van het probleem dat moet worden aangepakt.

Baken 6: Integraal werken

De vraag centraal stellen vraagt om een integrale en samenhangende aanpak van professionals. De burgers die bij bijvoorbeeld het Wmo-loket, of het maatschappelijk werk aankloppen, hebben meestal problemen die niet door één instelling of één voorziening kunnen worden opgelost. Het gaat vaak om meerdere problemen tegelijk. Problemen die met elkaar samenhangen en dus ook in samenhang moeten worden aangepakt. Als een burger geen werk en daardoor te weinig geld heeft, in een slecht huis woont en spanningen in zijn gezin heeft, ziet hij dat als een ongedeelde vraagstuk. Dienst- en hulpverleners komen niet ver als ze opereren alsof ze op een eiland zitten. Goed met elkaar samenwerken is belangrijk. Nadrukkelijk is hier de invulling van de regierol van de gemeente aan de orde. Het is de gemeente als opdrachtgever én regisseur die bij uitstek geschikt is om partijen bij elkaar te brengen. Op cliëntniveau moeten de aanbieders van ondersteuning zelf de verantwoordelijkheid voor ketenregie oppakken.

Baken 7: Niet vrijblijvend, maar resultaatgericht

Welzijn Nieuwe Stijl is niet vrijblijvend. Waar organisaties ondersteuning bieden aan burgers, worden concrete afspraken gemaakt over de vraag op welke ondersteuning van professionals en vrijwilligers men kan rekenen, wat daarbij de eigen inzet is (met en in de eigen omgeving) en naar welke resultaten wordt toegewerkt.

De doelen in een ondersteuningstraject moeten voor de burger duidelijk, concreet en haalbaar zijn en zij moeten niet alleen perspectief bieden op de langere termijn, maar zich ook richten op praktische, snelle resultaten. Dat wil zeggen dat doelen voor de cliënten in concrete, meetbare termen moeten worden geformuleerd. Er moet sprake zijn van een gezonde mix van korte en lange termijn.

Baken 8: Gebaseerd op ruimte voor de professional

Centraal thema in Welzijn Nieuwe Stijl is de relatie tussen de burger en zijn netwerk enerzijds en de welzijnsprofessional anderzijds. Niet alleen de regels van de organisatie of de wensen van de gemeente zijn bepalend, maar ook de professionele bagage van de beroepskracht. Deze moet voldoende aan bod kunnen komen. Daarvoor heeft de professional de ruimte nodig om zelfstandig te handelen op basis van een ruime vrije beslissingsruimte.

Professionals Welzijn Nieuwe Stijl moeten midden in de samenleving staan.

Tegelijkertijd moeten zij ook adequaat kunnen communiceren met collega's van de eigen

organisatie, met cliënten en hun naaste omgeving, vrijwilligers en met de partners in de keten. Ook wordt van hen verwacht dat ze ondernemend zijn, outreachend werken, in ketens kunnen samenwerken en hier soms de regie in nemen. Samenwerking tussen informele zorg en professionele dienstverlening vraagt om fine-tuning wie wat precies doet. Kortom, je weet wanneer je op je handen moet zitten en wanneer de handen uit de mouwen moeten. Deze professionals moeten dan wel ruimte krijgen om zelf te beslissen hoe zij die kennis en ervaring inzetten. Ruimte voor de professional kan alleen bestaan wanneer er vooraf goede afspraken zijn gemaakt over de te behalen resultaten en daarover achteraf verantwoording wordt afgelegd.

Bijlage 3: Demografische ontwikkeling Bergen

Hieronder beschrijven we de demografische ontwikkeling die van belang zijn voor de toekomst van maatschappelijke ondersteuning.

Algemeen

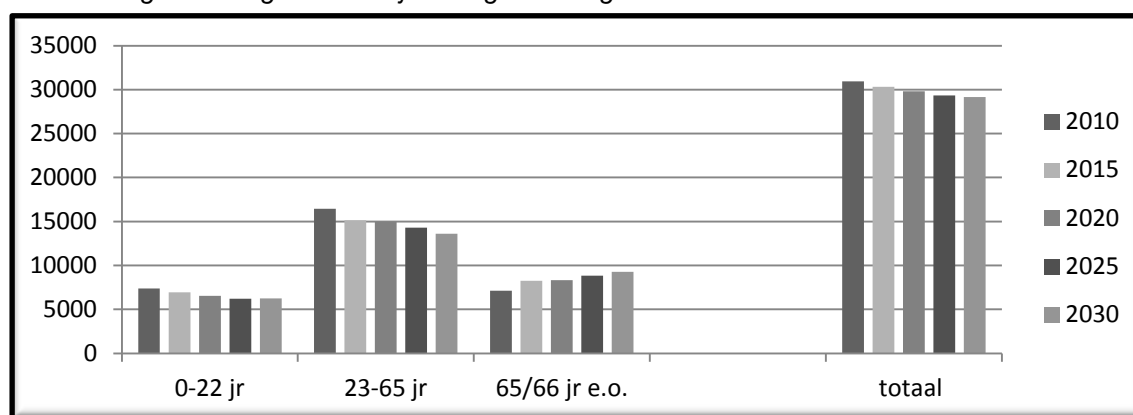
De belangrijkste demografische vraagstukken voor Bergen zijn: de ontgroening, en vergrijzing. Eind 2010 telde Bergen 30.940 inwoners, waarvan 23% jongeren en 23% ouderen. De leeftijdsopbouw is hieronder per categorie in tijd weergegeven.

Demografische ontwikkelingen Bergen: naar leeftijdsfase, absoluut en geïndiceerd: 2010 – 2030

Demografische ontwikkeling naar levensfase		2010		2015		2020		2025		2030	
		abs	ind	Abs	ind	abs	Ind	abs	ind	abs	ind
<i>ontwikkeling en kwalificatie fase</i>	0-22 jr	7370	100	6946	94	6550	89	6219	84	6245	85
<i>productieve fase</i>	23-65jr	16454	100	15140	92	14943	91	14294	87	13626	83
<i>niet-productieve fase</i>	66-85 jr e.o.	7116	100	8251	116	8327	117	8837	124	9273	130
	totaal	30940	100	30337	98	29820	96	29350	95	29144	94

Gemeente Bergen, bewerking: Primos 2009, index 2010=100.

Ontwikkeling bevolking naar leeftijdscategorie: Bergen 2010-2030

Jongeren en volwassenen

Het aantal **jongeren** (*personen in de leeftijdscategorie 0 -22 jaar*) neemt de komende periode gestaag af met 15% of ruim 1.100 jongeren in 2030 ten opzichte van 2010. De **volwassenen** (*personen in de leeftijdscategorie 23 – 65 jaar*) nemen eveneens met 17% of 2.828 personen in 2030 af.

Senioren

De babyboom na de oorlog leidt nu tot een vergrijzingsgolf, die rond 2030/2040 zijn top zal bereiken. Er komen in de toekomst dus veel ouderen bij en deze ouderen blijven ook nog langer leven. Dat wordt ook wel de dubbele vergrijzing genoemd. Dat betekent dus dat het aandeel ouderen binnen de totale bevolking toe neemt. In Bergen woonden in 2010, 7.116 ouderen. De groep **ouderen** (*personen in de leeftijdscategorie 66 – 85 jaar*) is de enige groep die groeit en wel met 30% of 2.157 personen in 2030 (bron: Primos 2009:, index 2010).

Het aantal **75-plussers** in onze gemeente neemt ook toe. In 2010 woonden in Bergen 3.189 mensen van 75 jaar of ouder. In 2030 zullen dat naar verwachting 5.244 mensen zijn. Er zullen daardoor ook meer ouderen komen die zorg nodig hebben, waaronder mensen met dementie. Het aantal **dementerende ouderen** verdubbelt in de periode 2010 t/m 2030 van 692 naar 1.113 mensen (Bron: horizononline).

Mensen met een beperking

Het aantal **verstandelijk gehandicapten** (IQ van minder dan 70) in Bergen schommelt tussen 206 en 431 mensen (Bron: schatting op basis van cijfers TNO /SCP).

Verder blijkt dat er een grote groep **burgers** is met **psychische klachten**. Uit landelijk GGD onderzoek blijkt dat 1 op de 4 burgers hier per jaar mee te maken heeft. **Angst en depressie** zijn de meest voornamelijk klachten. 12,4% van de volwassen heeft per jaar te maken met een angststoornis. 7,6% van de volwassen en 16% van de ouderen heeft per jaar last van een depressie. Voor Bergen betekent dat (uitgaande van deze landelijke tendens) dat er 1.250 volwassen en 1.138 ouderen jaarlijks last hebben van een depressie. 2/3 maakt gebruik van enige vorm van zorg, 1/3 maakt gebruik van ambulante zorg en slechts 2 % wordt opgenomen in de GGZ (50 personen).

Er is weinig tot geen goed inzicht in het aantal mensen met een **zintuiglijke handicap** (visueel en auditief, meestal doven en blinden) of voor mensen met een licht verstandelijke handicap (zwakbegaafden met een IQ vanaf 70 tot 85). Aan de andere kant realiseren we ons dat de groep ouderen die steeds slechter gaan horen groeiend is en worden mensen met een beperking minder snel opgenomen in instellingen door de extramuralisering. Dat betekent een groeiende vraag naar maatschappelijke ondersteuning. Want ook voor deze doelgroep geldt dat zij met succes en naar tevredenheid meedoen in de maatschappij: kunnen wonen, werken, leren en dagbesteding en sociale contacten hebben, in de omgeving van hun keuze, met zo min mogelijk professionele hulp.

Vrijwilligers en mantelzorgers

Bergen kent een actief verenigingsleven, ruim 50% van de inwoners is lid van een sport, cultuur of wijkvereniging. Verder zijn er ook bij allerlei instellingen vrijwilligers werkzaam. 38% van de inwoners van Bergen is in het jaar 2010 – 2011 actief geweest als **vrijwilliger** (bron: klanttevredenheidsonderzoek Wmo 2011). Het merendeel van de vrijwilligers doet dit meer dan 4 uur per week. Er is een landelijke tendens gaande dat het vrijwilligerswerk langzaam verandert. Burgers willen wel vrijwilligerswerk doen, maar willen zich minder dan voorheen (jarenlang) aan dezelfde klus verbinden.

Uit onderzoek onder 286 mantelzorgers blijkt dat, 25% van de ondervraagde mantelzorger is en de meeste zijn 75 jaar of ouder. Zij zorgen voor hun partner die chronisch ziek zijn of

beperkingen heeft. Bijna de helft van de mantelzorgers valt in de categorie 'ouderen': De meeste zorgvragers hebben zorg en hulp nodig omdat ze algemene, lichamelijke beperkingen ondervinden door ouderdom of dementie. Mantelzorg bestaat in ruim de helft van de gevallen uit (een combinatie van) administratieve hulp, vervoer en begeleiding bij bezoeken, gezelschap, troost en afleiding en/of het aanvragen en regelen van voorzieningen. Mantelzorgers ervaren vaak beperkingen bij de vrijetijdsbesteding buitenshuis, bij beperkingen in aandacht of tijd voor zichzelf. Op een schaal van 0 t/m 9, die de mate van belasting meet, is de gemiddelde score van alle respondenten in Bergen: 5,1. Hoe hoger de score, hoe hoger de belasting. De mantelzorgers met een inwonende zorgvrager (bijv. mantelzorger die voor een partner zorgt) ervaren gemiddeld een druk van 6,5.

Gezien de landelijke ontwikkelingen (het voorop zetten van eigen kracht en sociaal netwerk van burgers) zal het beroep op vrijwilligers en mantelzorgers steeds groter worden. Vrijwilligers en mantelzorgers zijn dus belangrijk voor de Bergense samenleving. Zij voeren vaak taken uit waardoor bewoners en organisaties minder snel een beroep hoeven doen op individuele voorzieningen.

Bijlage 4: Negen prestatievelden

1. Het bevorderen van de sociale samenhang in en leefbaarheid van dorpen, wijken en buurten
2. Op preventie gerichte ondersteuning van jeugdigen met problemen met opgroeien en van ouders met problemen met opvoeden
3. Het geven van informatie, advies en cliëntondersteuning
4. Het ondersteunen van mantelzorgers en vrijwilligers
5. Het bevorderen van de deelname aan het maatschappelijke verkeer en van het zelfstandig functioneren van mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem en van mensen met een psychosociaal probleem
6. Het verlenen van voorzieningen aan mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem en aan mensen met een psychosociaal probleem ten behoeve van het behoud van hun zelfstandig functioneren of hun deelname aan het maatschappelijke verkeer
7. Het bieden van maatschappelijke opvang, waaronder vrouwenopvang
8. Het bevorderen van openbare geestelijke gezondheidszorg, met uitzondering van het bieden van psychosociale hulp bij rampen
9. Het bevorderen van verslavingsbeleid

Bijlage 5: Conclusies en resultaten Evaluatie Wmo beleid 2008 - 2011

Bergen mag tevreden zijn over het Wmo –beleid en de voorzieningen in Bergen. Stil zitten is er echter niet bij. Het is een uitdaging om het Wmo- beleid verder te ontwikkelen zodat alle burgers meedoen in de samenleving. Op basis van deze evaluatie over de inzet van de Wmo voorzieningen wordt geconcludeerd dat:

- De Wmo voorzieningen voor leefbaarheid, sociale samenhang en meedoen in de wijk zijn in voldoende mate aanwezig in deze gemeente. Inwoners zijn nog onvoldoende bekend met- en/of zijn minder tevreden over deze voorzieningen.
- Er zijn genoeg voorzieningen voor jongeren. Inwoners zijn nog niet tevreden over de kwaliteit van de lezingen en cursussen over opvoeden en opgroeien. Verder gedraagt een meerderheid van de jongeren in Bergen zich overwegend gezond. Voor een aantal jongeren in Bergen is de leefwijze voor verbetering vatbaar. Vooral waar het gaat om het gebruik van genotmiddelen (roken, alcoholgebruik en druggebruik), seksueel risicogedrag, psychische gezondheid, voedingsgewoonten en beweging. Er is een aanzienlijke gezondheidswinst te boeken met preventie, onder andere via het bevorderen van gezond gedrag.

- Het klimaat voor mantelzorgers en vrijwilligers in onze gemeente is dus gunstig. De vraag is alleen of het aanbod aansluit bij de ondersteuningsbehoefte van de mantelzorger en/of hoe de drempel tot het verzoek om mantelzorgondersteuning kan worden verkleind.
- Het algemeen voorzieningenniveau voor ouderen en gehandicapten is redelijk op orde. Veel mensen komen in aanmerking voor een voorziening en men is redelijk tevreden over de mate waarin een voorziening bijdraagt aan het meedoen in de samenleving. Aandachtspunt is de aanpak van sociaal kwetsbare mensen (mensen met multiproblematiek en/of de doelgroep OGGZ).

Op basis van bovenstaande voorlopige conclusies worden de volgende (mogelijke) speerpunten voor het nieuwe Wmo beleid 2011 – 2015 geformuleerd.

- **Inzetten van een basispakket aan Wmo voorzieningen per kern.**
Omdat uit de evaluatie is gebleken dat inwoners nog onvoldoende bekend zijn met de ontmoetingsplekken in de wijk en is aangegeven dat de wijksteunpunten alleen nog doorverwijzen naar het Zorgplusloket wordt voorgesteld ontmoetingsplekken bekend te maken onder de inwoners en de wijksteunpunten te professionaliseren. De informatiefunctie in wijksteunpunten dienen te worden verbeterd door vrijwilligers te trainen en beter te begeleiden.
- **Aandacht voor jeugd:**
Ook blijkt uit de evaluatie dat inwoners ontevreden zijn over de speelmogelijkheden voor kinderen en dat het gebruik van opvoedondersteuning (waaronder het cursusaanbod van het CJG) nog niet optimaal is. In het nieuwe beleid zal aandacht moeten zijn voor het creëren van goede speelmogelijkheden voor kinderen en het stimuleren van het gebruik van opvoedondersteuning. Daarnaast dient er aandacht te zijn voor de kwaliteit van het cursusaanbod dat door de GGD wordt aangeboden. Het CJG zal de gemeenschappelijke visie op preventief jeugdbeleid in de toekomst moeten versterken en de samenhang in het uitgebreide aanbod en preventief jeugdbeleid en zorgstructuren moeten verstevigen. Als voorliggende voorziening zullen de activiteiten en voorzieningen voor jongeren verbeteren door te onderzoeken welke ondersteuningsbehoefte jongeren hebben. Dan zal ook de herkenbaarheid en het gebruik van voorzieningen voor Bergense ouders en jongeren verbeteren.

Daarnaast blijkt uit de evaluatie dat een deel van de jongeren in de gemeente Bergen een ongezond leefpatroon heeft. In het nieuwe Wmo beleid zal aandacht moeten zijn voor het ontwikkelen van alcoholmatigingsbeleid, stimuleren van een gezond voedingspatroon en voldoende beweging en het terugdringen van seksueel risicogedrag onder jongeren.

- **Ontwikkelen van een duidelijke lokale beleidslijn voor mantelzorgers en vrijwilligers**
Uit de evaluatie blijkt ook dat het klimaat voor vrijwilligers en mantelzorgers gunstig is. Toch zal Bergen, gezien de nieuwe ontwikkelingen (Welzijn nieuwe Stijl / De Kanteling) en het feit dat mantelzorgers in de toekomst onmisbaar worden voor de samenleving beleid moeten ontwikkelen voor vrijwilligers en mantelzorgers, om hen zoveel mogelijk te ondersteunen.
- **Ontwikkelen van -en regie pakken op lokaal beleid van sociaal kwetsbare mensen (voor de volledige Wmo doelgroep incl. OGGZ).**
Uit de evaluatie blijkt dat Bergen nog geen specifiek beleid heeft voor sociaal kwetsbare mensen. Onderzocht dient te worden of Bergen aansluit bij regionale initiatieven of kiest voor een meer outreachende aanpak om de doelgroep die tussen wal en schip dreigt te raken te monitoren, op te vangen en te ondersteunen.

➤ **Communicatie met burgers verbeteren.**

Uit de evaluatie blijkt dat burgers nog onvoldoende op de hoogte zijn van de mogelijkheden rondom de Wmo. Daarom zal in het nieuwe Wmo beleid aandacht moeten zijn voor de wijze waarop burgers worden betrokken en geïnformeerd over de mogelijkheden binnen de Wmo ook over datgene wat van de burgers zelf verwacht wordt én van de instellingen.

Tot slot wordt in de Wmo uitgegaan van eigen kracht en verantwoordelijkheid van burgers en van de lokale samenleving. Deze 'Kanteling' in denken en in de aanpak moet nog verder ontwikkeld worden. Hier komt innovatie bij kijken, onder andere bij de inrichting van het Wmo loket.

Bovenstaande speerpunten zijn ter toetsing voorgelegd aan professionals van Welzijnsinstellingen, vrijwilligersverenigingen en aan inwoners van de gemeente Bergen en konden door hen nog worden aangevuld. De speerpunten zijn dus een eerste aanzet voor nieuw beleid maar zijn zeker geen afgetimmerd geheel.

Tot slot geven we nog enkele organisatorische aanbevelingen voor een goede uitvoering en verantwoording van het Wmo beleid.

Aanbevelingen voor beleidsverantwoording en beleidsuitvoering

- Ontwikkel duidelijke prestatie-indicatoren, formuleer duidelijk beoogde resultaten (inclusief tijdspad) en omschrijf op welke wijze de effecten meetbaar (zichtbaar) kunnen worden gemaakt. Leg een duidelijke relatie tussen beleidsdoelen en beoogde resultaten en maak afspraken onder welke voorwaarden en met welke middelen dit dient te worden uitgevoerd. Er dient een duidelijke relatie gelegd te worden met de beschikbaar gestelde middelen in de programmabegroting. Leg een verbinding tussen doelstellingen in de programma begroting en het Wmo beleid en maak beoogde maatschappelijke effecten meetbaar door deze SMART (specifiek, Meetbaar, Acceptabel, Realistisch en Tijdgebonden) te formuleren. Dit kan bijvoorbeeld worden bereikt door de methodiek van Beleidsgestuurde Contract Financiering volledig in de organisatie te implementeren.
- Er dient een instrument te komen voor bewaking en coördinatie van de beleidsdoelstellingen zoals wordt vastgelegd in de Wmo Kadernota 2012 – 2015. Het instrument dient de relaties te bewaken tussen de verschillende beleidsvisies en het stimuleren van integrale beleidskeuzes bijvoorbeeld op het gebied van de decentralisatie AWBZ, Jeugdzorg en Wet Werken naar Vermogen.

Bijlage 6: Basisfuncties van Vrijwilligerswerk

Basisfunctie 1: Vertalen maatschappelijke ontwikkelingen

Om het vrijwilligerswerk gericht te kunnen ondersteunen, zal de gemeente in beeld moeten hebben welke maatschappelijke ontwikkelingen van invloed zijn op het lokale vrijwilligerswerk. Wat is de visie van de gemeente op deze ontwikkelingen? En hoe vertalen zij dat naar concreet beleid? Maar de gemeente hoeft daarbij niet zelf het wiel uit te vinden.

Basisfunctie 2: Verbinden en makelen

Het vrijwilligersdomein is een bonte verzameling van vrijwilligers(organisaties) die zich op allerlei manieren inzetten voor de samenleving. Al deze partijen hebben verschillende verwachtingen en belangen. Maar dit hoeft elkaar niet te bijten. Sterker nog, ze kunnen elkaar ook versterken. Van een gemeente wordt verwacht dat ze in staat is de verwachtingen en belangen van de verschillende spelers met elkaar te (laten) verbinden. Een gemeente weet mensen actief bij elkaar te brengen zodat zij samen zaken kunnen oppakken.

Basisfunctie 3: Versterken

Veel organisaties geven aan behoefte te hebben aan ondersteuning. Bijvoorbeeld om te groeien of om beter om te gaan met de ontwikkelingen in het veld. Hoe deze ondersteuning er uit moet zien? Dat zal per lokale situatie verschillen. Belangrijk is in ieder geval dat de ondersteuningsstructuur geen blinde vlekken kent. Alle sectoren in het vrijwilligersveld moeten een beroep kunnen doen op een ondersteuningsorganisatie die hen op passende wijze ondersteunt.

Basisfunctie 4: Verbreiden

Iedereen kent de traditionele vormen van vrijwilligerswerk. Maar het veld is veranderd en de verscheidenheid aan vrijwillige inzet is groot. Gemeenten willen graag dat nog meer mensen zich in gaan zetten voor de samenleving. Verleiden is daarbij het kernwoord. Maar hoe? Door mooie en inspirerende voorbeelden te laten zien, de inzet van vrijwilligers regelmatig te waarderen en het vrijwilligerswerk breed te promoten.

Basisfunctie 5: Verankeren

In het vrijwilligerswerk wordt veel kennis en ervaring opgedaan. Het zou jammer zijn als deze kennis en ervaring verloren gaat bij vertrek van vrijwilligers. Daarnaast is het belangrijk dat deze kennis en ervaring onderling wordt uitgewisseld. Organisaties moeten worden gestimuleerd met beproefde werkwijzen aan de slag te gaan. Het borgen en vastleggen van deze kennis en ervaring voorkomt dat vrijwilligersorganisaties steeds opnieuw het wiel uit moeten vinden.

Bijlage 7

Input Wmo Adviesraad.

Bijlage 8

Input van de Sportraad.

Bijlage 9

Input van het Jeugdsportfonds Noord Holland Noord.

Bronnen:

- Invoering Wmo.nl
- Boekje VWS: Welzijn Nieuwe Stijl
- Boekje Movisie: krachtgerichte sociale zorg
- Boekje VNG: kantelen in de Wmo
- Boekje VNG: Het gesprek
- Nota VNG: Van Zorg naar participatie
- Mee: wegwijzerloket.nl
- Transitie van de Jeugdzorg: Strategische visiedocument G32, 8 februari 2011.
- Hoofdlijnennotitie werken naar vermogen
- Primos
- Horizononline
- Trendanalyse verstandelijk gehandicapten (TNO)
- Steeds meer verstandelijk gehandicapten (SCP)
- Effectmeting Wmo: klanttevredenheidsonderzoek
- SGBO onderzoek: mantelzorgers
- Workshop: naar Wmo beleidsplannen, w.o. presentaties van de gemeente Zaanstad, gemeente Tilburg en de gemeente Dordrecht.